

Husholdningene

Moderat vekst i husholdningenes disponible realinntekter

Ifølge foreløpige tall fra nasjonalregnskap og modellbaserte anslag gikk husholdningenes disponible inntekter opp med om lag 5 prosent fra 1999 til 2000. Med en prisstigning på 3,3 prosent (målt ved deflatoren for konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner) innebar dette en vekst i husholdningenes disponible realinntekter på i underkant av 2 prosent, som er noe lavere enn året før.

Husholdningenes lønnsinntekter (regnet reelt) gikk opp med 1,7 prosent fra 1999 til 2000 og ga et bidrag til veksten i disponibel realinntekt på i underkant av 1,5 prosentpoeng. Bak denne utviklingen lå en oppgang i antall utførte normalårsverk av lønnstakere på i underkant av 1 prosent og en oppgang i den gjennomsnittlige lønna per normalårsverk på i overkant av 4 prosent.

Husholdningenes realinntekter fra næringsvirksomhet gikk svakt ned fra 1999 til 2000 og ga således et negativt bidrag til veksten i husholdningenes disponible realinntekter. Nedgangen skyldtes hovedsakelig en svak utvikling innenfor primærnæringene.

Realveksten i stønadene fra det offentlige var på om lag 3 prosent i fjor noe som ga et et bidrag på i underkant av ett prosentpoeng til veksten i husholdningenes disponible realinntekter. Utbetalingene av arbeidsledighetsstønader og sykepengene mm. gikk reelt sett opp med henholdsvis nesten 10 prosent og 7 prosent. Alderspensjonene gikk reelt sett opp med i overkant av 1,5 prosent fra 1999 til 2000.

Husholdningenes netto renteinntekter ga et negativt bidrag til veksten i husholdningenes disponible realinntekt på 0,8 prosentpoeng fra 1999 til 2000. Husholdningenes realinntekter fra formuesplasseringer steg med i underkant av 0,5 prosent, mens formuesutgiftene gikk opp med 2,3 prosent, reelt sett. Bak

Husholdninger og ideelle organisasjoner. Inntekter og utgifter¹

Milliarder kroner

	Løpende priser				Realvekst. Prosent ²			Bidrag til vekst i disponibel realinntekt. Prosentpoeng		
	1997	1998	1999	2000 ³	1997-1998	1998-1999	1999-2000	1997-1998	1998-1999	1999-2000
Inntekter	762,2	831,5	881,2	925,0	6,2	3,7	1,6	8,8	5,2	2,3
Lønnsinntekter	425,9	464,9	494,0	519,1	6,3	4,0	1,7	5,0	3,1	1,4
Blandet inntekt	94,7	98,1	101,2	103,3	0,8	1,0	-1,2	0,1	0,2	-0,2
Formuesinntekter	43,2	54,0	59,3	61,5	21,6	7,5	0,4	1,7	0,7	0,0
Offentlige stønader	161,0	172,2	184,8	196,8	4,1	5,0	3,1	1,2	1,5	0,9
Andre inntekter	37,5	42,4	41,9	44,4	10,2	-3,4	2,6	0,7	-0,2	0,2
Utgifter	220,3	245,9	269,0	281,9	8,7	7,0	1,5	-3,5	-2,9	-0,6
Skatt av inntekt og formue ⁴	174,2	189,4	201,0	210,6	5,8	3,9	1,4	-1,9	-1,3	-0,5
Formuesutgifter	37,8	47,7	58,9	62,2	22,9	20,7	2,3	-1,6	-1,7	-0,2
Andre utgifter	8,3	8,9	9,1	9,1	3,6	0,1	-2,7	-0,1	-0,0	0,0
Disponibel inntekt	541,9	585,6	612,2	643,1	5,2	2,3	1,7	5,2	2,3	1,7
Korr. sparing i pensj.fond	5,3	6,2	8,1	7,4						
Konsum	520,8	552,6	578,3	610,1						
Sparing	26,4	39,2	42,0	40,4						
Kapitaloverføringer, netto	-1,3	-0,8	-1,3	-1,4						
Nettorealinvesteringer	12,8	11,8	10,8	14,5						
Nettofinansinvestering ⁵	12,3	26,6	30,0	24,6						
Memo:										
Sparerate	4,9	6,7	6,9	6,3						
Nettofinansinvesteringsrate ⁶	2,3	4,5	4,9	3,8						

¹ På grunn av avrunding summerer ikke underkomponentene seg nøyaktig opp til totaltallene.

² Nasjonalregnskapets prisindeks for konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner er brukt som deflator.

³ Foreløpige nasjonalregnskapstall samt modellbaserte anslag.

⁴ Tallet for skatt av inntekt og formue inkluderer arbeidstakers og arbeidsgivers trygde- og pensjonspremier. Tallet for 1999 og avledede størrelser er korrigeret.

⁵ Nettofinansinvestering er definert som sparing pluss netto kapitaloverføringer minus nettorealinvesteringer.

⁶ Nettofinansinvesteringsrate er definert som nettofinansinvestering som andel av disponibel inntekt, regnet i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Noen nasjonalregnskapsbegreper

Som en del av hovedrevisjonen av nasjonalregnskapet i 1995 ble det innført enkelte nye begreper. Noen av disse omtales nedenfor.

- *Blandet inntekt* omfatter i tillegg til driftsresultat, blant annet i boligsektoren, også implisitt et element av avlønning for arbeid utført av eierne eller deres familie.
- *Andre inntekter* omfatter stønader fra utlandet, overføringer fra ideelle organisasjoner og andre overføringer til ideelle organisasjoner fra innenlandske sektorer og overføringer til husholdninger fra innenlandske sektorer utenom det offentlige.
- *Andre utgifter* omfatter stønader til utlandet, og overføringer fra husholdninger til innenlandske sektorer utenom det offentlige.
- *Avkastning på forsikringskrav* er avkastningen på husholdningenes fordringer på forsikringsselskap, og private pensjonskasser og fond. Disse fordringene er i all hovedsak verdien av private livs- og pensjonsforsikringer.
- *Disponibel inntekt* er lik differansen mellom lønn, blandet inntekt, formuesinntekter, offentlige stønader og andre inntekter på den ene siden og skatter, formuesutgifter og andre utgifter på den andre.
- *Sparing* er definert som disponibel inntekt pluss korreksjon for sparing i pensjonsfond minus konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner.
- *Sparerate* er definert som sparingens andel av disponibel inntekt.
- *Individuelt konsum i offentlig forvaltning* er konsum som er knyttet til enkeltindivider. Konsumet i offentlig forvaltning inneholder i tillegg en kollektiv komponent der generell administrasjon, forsvar, rettsvesen mv. inngår.
- *Personlig konsum* er definert som summen av konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner og individuelt konsum i offentlig forvaltning.

denne utviklingen lå dels en oppgang i fordrings- og gjeldsbeholdningene dels en nedgang i rentesatsene som husholdningssektoren står overfor både på fordrings- og gjeldssida.

Konsum og sparing i husholdninger og ideelle organisasjoner

Konsumet i husholdninger og ideelle organisasjoner viste ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall en oppgang på 2,1 prosent, sammenlignet med 2,4 prosent året før. Et overheng på grunn av konsumvekst gjennom 1999 bidro betydelig til denne veksten. Konsumutviklingen gjennom år 2000 har vært moderat og fra og med 2. kvartal har det ikke vært noen underliggende vekst i forbruket.

Spareraten noe ned

Med noe sterkere konsumvekst enn inntektsvekst i fjor gikk spareraten ned med om lag 0,5 prosentpoeng fra nivået i 1998 og 1999. Spareraten for år 2000 er foreløpig anslått til 6,3 prosent.

Korrigert sparerate

I nasjonalregnskapets beregning av husholdningenes sparerate tas det ikke hensyn til at varige konsumgoder utenom bolig yter konsumtjenester utover det året de anskaffes. Det knytter seg et element av investering til kjøp av slike goder, som kan ivaretas ved beregning av en såkalt korrigert sparerate. Ved beregning av den korrigerte spareraten anslås først tjenestekonsumet av varige goder. Tjenestekonsumet av varige goder er definert som summen av verdiforringelsen og realavkastningen på beholdningen av slike goder, og erstatter kjøpene av disse gode- ne når korrigert konsum beregnes. Realavkastningen, som også nyttes til å korrigere inntekt for husholdningene, er konvensjonelt satt lik 2,5 prosent.

Varige konsumgoder utenom bolig består av egne transportmidler (dvs. hovedsakelig personbiler), møbler, elektriske artikler, briller og ortopedisk utstyr mv, og varige fritidsvarer. Vegdirektoratets tall for registrerte personbiler etter alder har blitt utnyttet for beregning av den tekniske depresieringen av bilbeholdningen. Siden en ikke har tilsvarende tall for andre varige konsumgoder, har en lagt til grunn samme depresieringsprofil som for personbiler. For kjøp andre varige konsumgoder har en for hvert år også trukket fra utlendingers kjøp. Det forutsettes, som i SSBs makroøkonomiske modell MODAG, at utlendingers kjøp utgjør 2,2 prosent av de totale kjøpene av andre varige konsumgoder.

Beregningen av verdiforringelsen for varige goder utenom bolig er gjennomført uten at en har brukt observerte data for annenhåndspriser for disse kapitalgodene. Ved beregning av bruktpriene har en gjort en forenkende antagelse om et perfekt fungerende annenhåndsmarked. En slik antagelse gjør det mulig å avlede bruktpriene ut fra kjennskap til den fysiske depresieringen samt priser på nye varige konsumgoder.

Hverken ved beregning av den ordinære eller korrigerte spareraten er omvurdering av verdien på varige konsumgoder innarbeidet i inntektsanslaget. Dette gjelder også for bolig. Utviklingen i spareratene må følgelig ses i lys av den omvurdering av realkapitalen som har funnet sted i samme periode.

Ved beregning av konsum og sparing i husholdningssektoren legger nasjonalregnskapet til grunn at varige goder utenom boliger i sin helhet konsumeres i det året de anskaffes. Hvis en alternativt betrakter kjøpene av slike goder som en investering og ikke som forbruk, kan en beregne en korrigert sparerate (se boks). Fra 1999 til 2000 er den korrigerte spareraten anslått til å gå ned, men nedgangen er mindre enn for den ordinære spareraten.

Sterk vekst i husholdningenes realformue, men moderat konsumvekst

Foreløpige anslag viser at husholdningenes realformue gikk opp med om lag 11 prosent fra 1999 til 2000. Bak denne utviklingen lå en realvekst i boligformuen på i underkant av 10,5 prosent og en vekst i realverdien av nettofordringene på i overkant av 17 prosent. Realveksten i boligformuen hang sammen med omvurderinger som følge av at prisene på brukte

Utviklingen i personlig konsum

Volum- og prisendring fra foregående år i prosent

	Mrd. kroner ¹ 2000	Volumendring		Prisendring	
		1999	2000	1999	2000
Konsum i hush. og ideelle org.	610,1	2,4	2,1	2,2	3,3
Individuelt konsum i off. forv.	176,9	2,2	2,1	3,7	5,0
- Statsforvaltningen	35,3	-0,7	1,2	3,2	4,7
- Kommuneforvaltningen	141,6	2,9	2,3	3,8	5,1
Personlig konsum	787,0	2,3	2,1	2,5	3,7

¹ Nivå tall i løpende kroner.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

boliger i gjennomsnitt gikk opp med nesten 12 prosent, mens konsumprisveksten var på 3,3 prosent målt ved konsumdeflatoren (og 3,1 prosent målt ved konsumprisindeksen). Både fordrings- og gjeldsbeholdningene økte fra 1999 til 2000, men fordringene som ved utgangen av 1999 oversteg gjelda med over 350 milliarder kroner hadde en sterkere realvekst enn gjeldsbeholdningene.

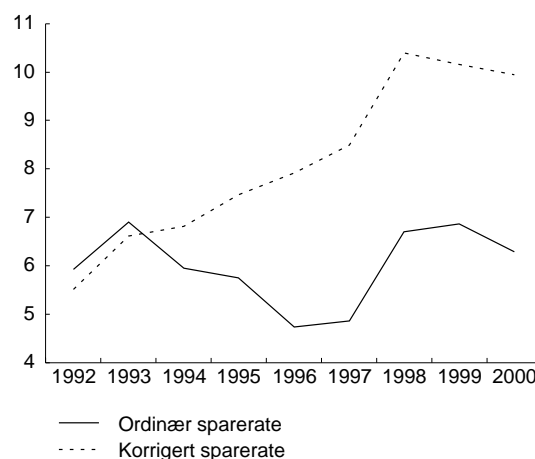
Husholdningenes realrente etter skatt gikk ned med om lag ett prosentpoeng på årsbasis i 2000, men økte noe fra første til andre halvår på grunn av oppgangen i utlånsrentene. I lys av utviklingen i husholdningenes disponible realinntekter, realformuesutviklingen og utviklingen i realrenta etter skatt må konsumutviklingen i 2000 betraktes som forholdsvis moderat.

Svakere vekst i personlig konsum

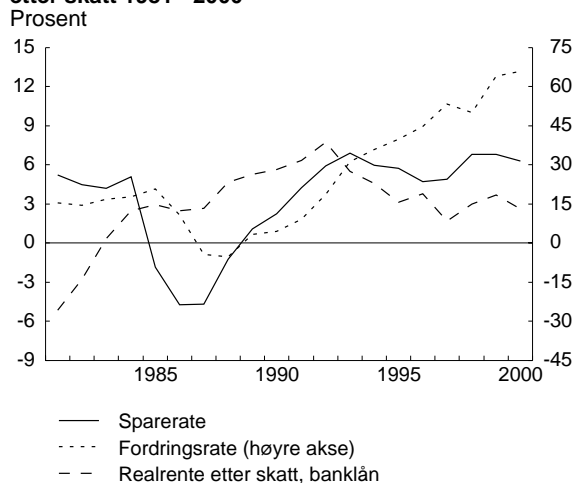
Personlig konsum gikk opp med 2,1 prosent fra 1999 til 2000, etter en vekst på 2,3 prosent året før. Individuelt konsum i offentlig forvaltning hadde, i likhet med konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner, en vekst på i overkant av 2 prosent. Konsum i ideelle organisasjoner, som var om lag uendret fra 1998 til 1999, gikk ned med 1,5 prosent i fjor. Både utviklingen i kommuneforvaltningen og statsforvaltningen bidro til veksten i individuelt konsum i offentlig forvaltning fra 1999 til 2000, men veksten var klart sterkest innenfor kommuneforvaltningen, som i 2000 sto for 80 prosent av individuelt konsum i offentlig forvaltning.

Nærmere om forbruksutviklingen for husholdningene

Varekonsumet gikk opp med 2 prosent fra 1999 til 2000 sammenlignet med en vekst på vel 1 prosent året før. Kjøp av egne transportmidler (der kjøp av personbiler er den viktigste underposten) steg med nesten 5,5 prosent etter en liten nedgang foregående år. Ifølge tall fra Vegdirektoratet ble det førstegangsregistrert i underkant av 126 500 personbiler i fjor. Dette var en oppgang på 2,1 prosent sammenlignet med 1999. En oppgang i realrenta etter skatt fra første til andre halvår bidro trolig til å dempe oppgangen i bilkjøpene mot slutten av året, men ble motvirket av veksten i disponibel realinntekt og realformue. Det

Husholdningenes sparerate. 1992 - 2000

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Sparerate, netto fordringsrate og realrente etter skatt 1981 - 2000

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Førstegangsregistrerte personbiler. 1990-2001

1000 stk. Sesongjustert

Kilde: Vegdirektoratet og Statistisk sentralbyrå.

Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner
Volum- og prisendring fra foregående periode i prosent. Sesongjustert hvis ikke annet fremgår

	Mrd. kroner 2000 ¹	Volumendring					Prisendring				
		2000 ²	00.1	00.2	00.3	00.4	2000 ²	00.1	00.2	00.3	00.4
Matvarer	72,2	1,2	3,3	-2,5	-1,4	0,1	1,8	-1,3	2,1	0,8	2,0
Drikkevarer og tobakk	42,7	-1,0	-3,3	1,7	-4,1	1,1	5,8	1,9	1,5	1,3	1,4
Elektrisitet	18,6	-1,8	0,7	-2,6	6,2	-7,0	5,3	1,0	-2,0	-2,2	5,7
Brensel	2,7	-13,8	-8,6	-0,1	4,4	-21,1	28,5	10,5	4,7	3,9	4,9
Driftsutg. til egne transportmidl ³	40,8	-1,7	-0,1	-0,3	-1,4	-0,8	11,8	3,4	4,0	1,7	-0,1
Klær og skotøy ⁴	33,8	4,7	1,2	1,1	3,5	-2,3	-4,4	-3,2	0,3	-1,4	-0,6
Andre varige goder	51,1	8,2	4,3	4,6	-1,7	-1,5	-1,6	-0,0	-1,0	0,5	-0,1
Helsepleie	16,6	1,3	-2,2	1,6	1,1	-1,9	3,1	0,7	1,0	0,5	1,1
Bolig	101,5	1,3	0,3	0,3	0,4	0,5	4,5	1,7	0,7	1,4	1,1
Kjøp av egne transportmidler	27,6	5,4	2,0	-3,5	-1,7	2,3	0,8	1,6	0,6	0,1	-0,7
Offentlig transportmidl, post mv.	43,2	10,4	4,0	3,0	1,6	-1,5	2,8	0,6	2,3	0,9	-0,1
Andre varer	33,9	-1,6	1,3	-1,6	-1,2	-1,1	2,4	0,2	0,8	0,9	0,8
Andre tjenester	87,3	0,0	-2,2	1,9	0,5	0,8	5,7	2,2	0,3	0,9	0,2
Ideelle organisasjoner	29,0	-1,5	-1,2	-0,7	0,8	-1,9	5,2	2,3	1,5	0,2	1,9
Hushold. konsum i utlandet	26,6	3,8	6,4	-2,0	0,6	-0,8	2,2	-1,2	8,7	-4,8	-0,7
Utlendingers konsum i Norge	-17,6	-1,0	3,1	0,4	0,4	-3,8	4,4	1,7	1,3	0,8	0,2
Konsum i hush. og ideelle org. - tendens ⁵	610,1	2,1	0,9	0,4	-0,1	-0,5	3,3	0,7	1,3	0,4	0,8
			0,7	0,2	-0,1	0,2		1,0	1,0	0,8	0,6

¹ I løpende kroner. På grunn av avrundingsfeil summerer ikke undergruppene seg nøyaktig opp til totaltallet.

² Ikke sesongjustert.

³ Denne varekategorien inkluderer varer som reservedeler, bensin og oljer mv. og tjenester som bilforsikring og verkstedreparasjoner mv.

⁴ Denne varekategorien omfatter også en ubetydelig andel tjenester.

⁵ Endring i sesongjustert og glattet serie.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

var også sterk oppgang i kjøp av øvrige varige konsumgoder samlet sett (dvs. varer som elektriske artikler, møbler og varige fritidsvarer), over 8 prosent på årsbasis. Denne veksten må sees i lys av at disse varene hadde en prisnedgang på mer enn 1,5 prosent i fjor. Fra og med annet halvår har kjøpet av disse varene gått ned (sesongjustert), noe som kan ha sammenheng med renteoppgangen.

Matvareforbruket gikk opp med i overkant av 1 prosent fra 1999 til 2000 etter tilnærmet nullvekst året før. En svakere vekst i matvarekonsumet enn i det totale forbruket kan henge sammen med at matvarer i stor grad er å betrakte som nødvendighetsvarer slik at en realinntektsvekst isolert sett gir svake impulser til vekst i matvarekonsumet.

Kjøpene av klær og sko gikk opp 4,7 prosent fra 1999 til 2000 etter enda sterkere vekst de to foregående årene. Den sterke konsumveksten for disse varene henger sannsynligvis både sammen med den klare realinntektsveksten og med en gunstig prisutvikling på disse varene de senere årene. I 2000 gikk prisene på disse varene ned med nesten 4,5 prosent, mens konsumprisene totalt steg med 3,3 prosent.

Husholdningenes stasjonære energiforbruk gikk klart ned fra 1999 til 2000. Elektrisitetskonsumet, som i 2000 utgjorde om lag 87 prosent av det stasjonære energikonsumet, gikk ned med nesten 2 prosent. Nedgangen i konsumet av brensel (bl. a. fyringsolje og ved) var på hele 13,8 prosent. En forklaring på ned-

gangen kan være at prisen på begge disse energibærerne steg kraftig. Prisveksten på brensel var på hele 28,5 prosent, mens veksten i elektrisitetsprisene var på godt over 5 prosent. Utviklingen i energikonsumet må også sees i lys av at middeltemperaturen i 2000 var høyere enn i 1999. Ifølge tall fra Nord Pool var det en vekst i alminnelig forbruk av elektrisitet på 0,5 prosent i fjor, mens veksten var på 2,9 prosent etter temperaturkorrigering.

Husholdningenes realutgifter til drift av egne transportmidler gikk ned med 1,7 prosent fra 1999 til 2000. Konsumet av drivstoff mm., som utgjør den viktigste underkomponenten, gikk tilbake med nesten 3,5 prosent. Denne sterke tilbakegangen henger sammen med sterk prisvekst de to siste årene. Prisene gikk opp med henholdsvis om lag 7 og 14 prosent i 1999 og i 2000.

Tjenestekonsumet, som i 2000 utgjorde i underkant av 42 prosent av det totale forbruket i hushusholdninger og ideelle organisasjoner, steg med i underkant av 2 prosent fra 1999 til 2000. Mens veksten i tjenestekonsumet fra 1998 til 1999 var tre ganger større enn veksten i varekonsumet, ser det ut til at tjenestekonsumet fra 1999 til 2000 vokste om lag på linje med varekonsumet.

Boligkonsumet, som utgjør om lag en sjettedel av konsumet i husholdninger og ideelle organisasjoner, steg med 1,3 prosent i fjor. Verdien av tjenestestrømmen fra boligkapitalen utgjør om lag 91 prosent av det

Utviklingen i husholdningers og ideelle org. konsum fordelt på hovedgrupper

Volum- og prisendring fra foregående år i prosent

	Mrd. kroner 2000 ¹	Volumendring		Prisendring	
		1999	2000	1999	2000
Konsum i hush. og ideelle org.	610,1	2,4	2,1	2,2	3,3
Konsum i husholdninger	581,1	2,5	2,3	2,2	3,2
- Varekonsum	317,6	1,2	2,0	1,7	2,1
- Tjenestekonsum	254,5	3,6	2,2	3,0	4,9
- Hushold. konsum i utlandet	26,6	6,6	3,8	0,5	2,2
- Utlendingers konsum i Norge	-17,6	-0,7	-1,0	3,7	4,4
Konsum i ideelle org.	29,0	-0,2	-1,5	3,6	5,2

¹ Nivå tall i løpende kroner.
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

totale boligkonsumet. Denne komponenten gikk opp med 1,4 prosent fra 1999 til 2000 regnet i volum, sammenlignet med 1,1 og 1,3 prosent de to foregående år. Siden boligkapitalen i all hovedsak er bestemt av tidligere års nybygging og rehabilitering, vil volumveksten i tjenestestrømmen vise liten variasjon over tid. Boliginvesteringene gikk opp med 10,7 prosent i 2000 etter nedgang både i 1998 og 1999.

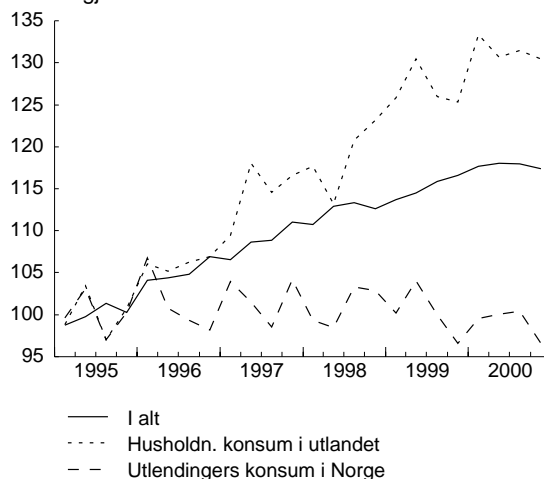
Konsumet av post- og teletjenester gikk opp med nesten 17,7 prosent i fjor, dvs. omtrent som den gjennomsnittlige vekstraten de siste fem årene. Den sterke veksten henger trolig sammen med innfasing av moderne data- og teleutstyr og en betydelig prisnedgang på disse tjenestene. Gjennom de siste fem årene har det vært en prisnedgang på om lag 4 prosent per år. For transporttjenester var utviklingen langt mer moderat. Transporttjenester knyttet til jernbane og sporvei holdt seg om lag uendret fra 1999 til 2000 etter sterk vekst de to foregående år.

Helsekonsumet, som utgjør om lag 6,5 prosent av tjenestekonsumet, gikk opp med 1,3 prosent fra 1999 til 2000 etter en vekst på over 3 prosent året før. Etter den siste hovedrevisjonen av Nasjonalregnskapet dekker denne konsumkategorien kun egenbetalinger i samband med konsum av helsetjenester samt utgifter til legemidler, briller mm. Offentlig finansiert helsekonsum dekket over folketrygden, som tidligere inngikk som en del av husholdningenes konsum, inngår nå som en del av individuelt konsum i offentlig forvaltning.

For en del av tjenstekomponentene var det en nedgang fra 1999 til 2000. Dette gjelder for eksempel konsum av hotell- og restauranttjenester, som gikk ned med i overkant av 1 prosent etter en vekst på om lag 1 prosent foregående år.

Husholdningenes konsum i utlandet gikk opp med 3,8 prosent fra 1999 til 2000. Sterk vekst ved inngangen av året (sesongjustert) trakk gjennomsnittet opp, mens den underliggende tendensen for nordmenns konsum i utlandet var negativ fra og med annet halv-

Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner Sesongjustert. 1995=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

år i fjor. Utlendingers konsum i Norge gikk ned med om lag 1 prosent fra 1999 til 2000. Spesielt var det en svak utvikling i 4. kvartal i fjor (sesongjustert). Ifølge tall fra SSBs overnattingsstatistikk gikk antall overnattinger foretatt av utlendinger ned med 4,6 prosent fra 1999 til 2000.